

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/47/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6112206679
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Martin Štubniak
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6112206679.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Martina Štubniaka a sudcov JUDr. Petra Kvietka a JUDr. Janky Benkovičovej, v spore žalobcu Z. G., narodeného XX. XX. XXXX, bytom XXX XX U., D. XXXX/X, právne zastúpeného JUDr. Jurajom Kusom, advokátom, so sídlom Nám. Osloboditeľov 10, 071 01 Michalovce, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, 812 85 Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 14C/63/2012-553 zo 6. novembra 2018, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.
- II. Žiadna zo strán **n e m á** právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 20.250,- Eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok). Vo zvyšku žalobu zamietol (druhý výrok). O trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na ich náhradu (tretí výrok).

2. Súd prvej inštancie konštatoval, že odvolací súd rozsudkom zo dňa 28. 06. 2018 potvrdil rozsudok okresného súdu zo dňa 19. 04. 2016 vo výroku o uložení povinnosti žalovanej nahradiť žalobcovi skutočnú škodu v sume 1.015,34 Eur s príslušenstvom a tiež v časti výroku, ktorým žalobu v časti uplatňovaného úroku z omeškania vo zvyšku zamietol. Výrok, ktorým uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v sume 20.250,- Eur a časť výroku, ktorým žalobu žalobcu o náhradu nemajetkovej ujmy vo zvyšku zamietol, odvolací súd zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Prvoinštančný súd poukázal na to, že teda po vrátení veci bolo potrebné rozhodnúť ešte o tom, či žalobcovi patrí náhrada nemajetkovej ujmy, prípadne v akej výške. Uviedol, že skutkové okolnosti sporné nie sú. Konštatoval, že ust. § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) v znení účinnom do 01. 01. 2013 nemožno v tomto spore použiť, pretože žalobca síce bol trestne stíhaný, osobnej slobody ale pozbavený nebol. Aplikujúc kritériá určené v ust. § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 01. 01. 2013 dospel potom k záveru, že šesť a pol roka trvajúce trestné stíhanie nepochybne muselo negatívne zasiahnuť do života žalobcu i života jeho rodiny, žalobca bol v permanentnom strese a neistote pod hrozbou vysokého trestu. Medializácia jeho prípadu narušila v regióne, v ktorom sa ľudia poznajú, jeho dobré meno, povest', dôstojnosť, česť i vážnosť v očiach verejnosti. Dostal sa do spoločenskej izolácie a narušenie jeho rodinného života vyvrcholilo rozvodom manželstva. Výpoveďou námestníka

riaditeľa Colného úradu Michalovce Ing. D. V., ktorý bol nadriadeným žalobcu mal prvoinštančný súd preukázané, že žalobca počas trestného stíhania stratil dobrú povesť ako profesionál i súkromná osoba, spolupracovníci a okolie ho považovali za páchatel'a trestnej činnosti. Žalobcu nebolo možné odmeňovať ani za riadne plnenie povinností, povýšiť ho, umožniť mu ďalšie vzdelávanie. Kolegovia s ním nemohli súkromne komunikovať bez toho, aby to nepociťovali ako ohrozenie svojej osoby, kariérneho postupu alebo rodiny. Ďalší nadriadený žalobcu MVDr. U. G. potvrdil, že hoci bol žalobca pred trestným stíhaním vnímaný ako veľmi dobrý kolega a colník s predpokladom ďalšieho kariérneho rastu, po obvinení s ním nikto nechcel spolupracovať a dodnes nie je navrhovaný do vzdelávacích aktivít. Izoláciu žalobcu na pracovisku i v súkromnom živote z dôvodu trestného stíhania potvrdili aj svedkovia Mgr. I. R., Ing. V. C. a žalobcov otec JUDr. I. G.. Podľa prvoinštančného súdu tým bolo preukázané, že pred trestným stíhaním bol žalobca v spoločnosti obľúbený, žil pokojným rodinným životom a v profesii colníka bol hodnotený kladne s predpokladom ďalšieho kariérneho rastu. Šesť a pol rokov trvajúce trestné stíhanie a podozrenie z páchania závažnej trestnej činnosti žalobcu významne poškodilo v súkromnom, pracovnom i verejnom živote. Narušili sa jeho sociálne väzby, rozpadlo sa mu manželstvo a zastavil sa jeho kariérny rast v profesii colníka. Preto má žalobca právo na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, keďže neopodstatneným trestným stíhaním spôsobenú ujmu nemožno považovať za dostatočne nahraditeľnú inými satisfakčnými prostriedkami.

4. Pri stanovení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal prvoinštančný súd z toho, že po prijatí zákona č. 514/2003 Z. z. zákonodarcia (i pod vplyvom súdnej praxe) dospel k záveru, že je vhodné bližšie určiť kritériá a limity peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy a preto § 17 zákona č. 514/2003 Z.z. novelizoval a doplnil v odseku 4, ktorý síce v aktuálne účinnom znení pri rozhodovaní tejto veci priamo aplikovať nemohol, ale považoval za nelogické a spravodlivému usporiadaniu vecí odporujúce, ak by sa ním neinšpiroval. Doplnil, že pokiaľ nemožno ignorovať kritériá uvedené v § 17 ods. 3, ktoré súdy zohľadňovali i pred ich kodifikáciou, ignorovanie limitu uvedeného v odseku 4, ktorý platí takmer 5 rokov by založilo nežiaduci nerovnovážny stav vo vzťahu k ďalším obdobným v súčasnosti rozhodovaným kauzám. Preto zopakoval, že nebolo v konaní spochybnené, že žalobca žil do vznesenia obvinenia a začatia trestného stíhania riadnym životom, bol pozitívne hodnotený v osobnom i profesionálnom živote a dlhotrvajúce trestné stíhanie negatívne zasiahlo do jeho osobnostných práv a vážne poškodilo jeho osobný, rodinný, spoločenský i profesionálny život. Určenie výšky finančnej náhrady nemajetkovej ujmy závisí od úvahy súdu, pričom je správne, aby súdy v rovnakom časovom období rozhodovali v podobných veciach podobne. Preto priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.250,- Eur zodpovedajúcej hornej hranici náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú zákon dovoľuje už takmer päť rokov v prípadoch náhrady škody, ktorá vznikla za platnosti a účinnosti § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a vo zvyšku žalobu v časti náhrady nemajetkovej ujmy zamietol.

5. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 2 CSP vzhľadom na čiastočný úspech oboch sporových strán vzhľadom na to, že súd žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy len v rozsahu cca 20 % žiadanej sumy.

6. V zákonnej lehote podali proti rozsudku obe strany, tak žalobca, ako aj žalovaná.

7. Žalobca odvolaním napadol výrok rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby vo zvyšku (druhý výrok). Navrhol rozsudok zmeniť tak, že mu bude prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy v celom uplatnenom rozsahu t. j. vo výške 75.000,- Eur a tiež plná náhrada trov konania z prisúdenej sumy.

8. Namietal, že obvinenie mu bolo vznesené uznesením zo dňa 20. 12. 2004, teda pred dňom 01. 01. 2013, kedy nadobudla účinnosť novela zákona č. 514/2003 Z. z. Preto je potrebné aplikovať znenie zákona č. 514/2003 Z. z. účinné ku dňu 20. 12. 2004, kedy ešte nebolo účinné ust. § 17 ods. 4 cit. zákona. Výška náhrady nemajetkovej ujmy teda nie je obmedzená právnym predpisom a vychádza z iných kritérií než náhrada nemajetkovej ujmy za násilné trestné činy, čo je problematika upravená zákonom č. 215/2006 Z. z. a iná je situácia upravená zákonom č. 514/2003 Z. z. upravujúceho objektívnu zodpovednosť štátu. Vzhľadom na právnu povahu trestnej činnosti, pre ktorú bol stíhaný (dva zločiny), izoláciu vo všetkých oblastiach života, to, že svedkovia uverili, že zneužil právomoc verejného činiteľa, že sa obohacoval na úkor štátu a že jeho meno bolo spájané s mafiánom a šéfom zločineckej skupiny na východnom Slovensku, ktorý bol navyše odsúdený za vraždu, mala mu byť prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy v rozsahu 75.000,- Eur. Okresný súd mu tiež nepriznal úroky z omeškania z prisúdenej sumy, hoci k uspokojeniu jeho nároku nedošlo a žalovaná sa podľa § 16 ods. 4 zákona č.

514/2003 Z. z. dostala dňom 19. 01. 2012 do omeškania. Napokon žalobca nesúhlasil ani s výrokom o trovách konania namietajúc, že prvoinštančný súd nesprávne aplikoval ust. § 255 a § 256 CSP. Výška plnenia závisela od úvahy súdu a mal by preto mať právo na plnú náhradu trov konania z prisúdenej sumy.

9. Žalovaná včas podaným odvolaním napadla výrok rozsudku, ktorým jej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 20.250,- Eur. Žiadala rozsudok v tomto výroku zrušiť a vrátiť vec v tomto rozsahu okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Žalovaná v odvolaní namietala záver okresného súdu o tom, že uznesenie o vznesení obvinenia žalobcovi považoval za nezákonné rozhodnutie. Každé uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré nevyústilo v právoplatný odsudzujúci rozsudok totiž nemožno automaticky považovať za nezákonné. V tomto smere žalovaná poukázala na dve rozhodnutia Ústavného súdu SR. Okrem toho žalovaná namietala, že žalobca nepreukázal vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, pretože svedkovia predniesli iba svoje názory a poukaz na medializáciu prípadu je bezvýznamný. Oslobodenie žalobcu spod obžaloby bolo dostatočnou satisfakciou, pričom prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy je privysoká.

11. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), prejednal odvolanie žalobcu aj žalovanej viazaný ich rozsahom a dôvodmi v zmysle ust. § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario s použitím § 219 ods. 3 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil ako vecne správny.

12. Podľa ust. § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

13. Podľa ust. § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

14. Po oboznámení sa s obsahom spisu vrátane napadnutého rozhodnutia prvoinštančného súdu odvolací súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne. Odvolací súd (v súlade s vyššie citovaným ust. § 387 ods. 2 CSP) sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením rozhodnutia, ktoré je dostatočne podrobné, jasné aj zrozumiteľné a logickým spôsobom sa vysporiada so všetkými relevantnými skutkovými i právnymi otázkami a aspektmi, a teda spĺňa zákonné kritériá odôvodnenia uvedeného v ust. § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd poukazuje na správne rozhodnutie prvoinštančného súdu, s ktorého závermi i argumentmi sa plne stotožňuje a na zdôraznenie správnosti uvádza nasledovné:

15. V prejednáwanej veci už odvolací súd rozhodoval rozsudkom zo dňa 28. 06. 2018 a v jeho odôvodnení (v bodoch 12.1 až 12.5) už raz vysvetlil, prečo je nutné považovať uznesenie o vznesení obvinenia žalobcovi zo dňa 20. 12. 2004 za nezákonné rozhodnutie vzhľadom na to, že bol spod následne podanej obžaloby právoplatne oslobodený. Odvolací súd opakuje, že tým bola z hľadiska ust. § 3 ods. 1 písm. a), § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. preukázaná existencia nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia žalobcovi.

16. Súd prvej inštancie teda dospel k správne záveru, že uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 20. 12. 2004 je treba považovať za nezákonné rozhodnutie, keď správne vychádzal z jednotlivých ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý upravuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci jeho orgánmi. Označený zákon v ust. § 3 ods. 1 písm. a) určuje, že štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím.

17. V zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa štát svojej zodpovednosti za škodu nemôže zbaviť, čím sa završuje právna úprava tejto zodpovednosti ako zodpovednosti objektívneho charakteru (bez ohľadu na zavinenie) s absolútnou povahou (bez možnosti liberácie). Objektívna zodpovednosť sa niekedy označuje aj ako zodpovednosť za výsledok. Podľa ust. § 25 ods. 1 cit. zákona tiež platí, že ak

§ 26 neurčuje inak, právne vzťahy vrátane predbežného prerokovania nároku podľa tohto zákona sa spravujú Občianskym zákonníkom.

18. Právna teória i súdna prax potom zhodne z ust. § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. vyvodzujú, že na vznik zodpovednosti štátu (Slovenskej republiky) za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím sa vyžaduje kumulatívne (súčasné) splnenie troch podmienok: 1. nezákonné rozhodnutie, 2. vznik škody ako peniazmi vyčísliteľnej majetkovej ujmy na strane dotknutého subjektu a 3. príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody.

19. Ustanovenie § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. určuje, že právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní. Podľa § 6 ods. 1 cit. zákona platí, že ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zasa platí, že právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa.

20. Z uvedeného vyplýva, že podmienkou zodpovednosti štátu je zmena alebo zrušenie právoplatného rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená. V prípade právoplatného zastavenia trestného stíhania, resp. oslobodenia spod obžaloby je situácia špecifická v tom, že podľa Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z.) už nenasleduje ďalší proces, ktorého výsledkom by bolo výslovné zrušenie uznesenia, ktorým bolo stíhanej osobe vznesené obvinenie. Pokiaľ potom zmyslu právnej úpravy má zodpovedať z čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky vyplývajúca zásada, že každá majetková ujma spôsobená nezákonným zásahom štátu má byť odčinená, rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má tiež zastavenie trestného stíhania, resp. oslobodenie spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že skutok spáchal obžalovaný, že sa skutok stal, resp. že skutok nie je trestným činom. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím.

21. Judikatúra vzťahujúca sa ešte k predchádzajúcej právnej úprave zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zákone č. 58/1969 Zb. pritom už v minulosti dovodila, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších podmienok zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia (viď R 35/1991, R 70/1994). Tieto závery sú aplikovateľné aj na v súčasnosti platnú právnu úpravu v zákone č. 514/2003 Z. z., pretože táto právna úprava stojí na rovnakých základných zásadách ako predchádzajúca a boli potvrdené vo vzťahu k aktuálne platnej právnej úprave zákona č. 514/2003 Z. z. napríklad rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2009 (R 37/2014), sp. zn. 4Cdo/183/2009 alebo sp. zn. 1Cdo/167/2016.

22. V týchto súvislostiach odvolací súd zdôrazňuje, že sa jedná o objektívnu zodpovednosť štátu za škodu, t. j. rozhodujúcim kritériom posúdenia zákonnosti vznesenia obvinenia je neskorší výsledok trestného stíhania, kedy zastavenie trestného stíhania, či oslobodenie spod obžaloby ukazuje, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o vznesení obvinenia, resp. nie je rozhodné ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie ale to, či sa toto podozrenie v trestnom konaní aj potvrdilo. V podmienkach materiálneho právneho štátu musí totiž štát niesť (objektívnu) zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2009), pričom podstata nároku na náhradu škody sa v týchto prípadoch neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania ale na samotný výsledok trestného stíhania (viď obdobne aj Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 25/2011).

23. Týmto výkladom nijak nedochádza k popretiu možnosti štátu viesť trestné stíhanie proti konkrétnej osobe ani sa neobmedzuje legitímne právo štátu odhaľovať trestnú činnosť a viesť trestné stíhanie proti osobe, ktorá je dôvodne podozrivá, že sa trestnej činnosti dopustila. Naopak, najvyššie súdne inštancie sa vo svojich rozhodnutiach s týmto argumentom vysporiadali konštatovaním, že štát má právo a súčasne povinnosť odhaľovať trestné činy a viesť trestné stíhanie voči osobám podozrivým z ich

spáchania, ale právny názor, podľa ktorého je štát povinný odškodniť škodu vzniknutú jednotlivcovi, proti ktorému bolo vedené trestné stíhanie ako proti obvinenému, ak sa podozrenie voči nemu nepotvrdilo len odzrkadľuje objektívny charakter zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Štát teda za konanie svojich orgánov zodpovedá, aj keď z ich strany ku žiadnemu subjektívnemu pochybeniu nedošlo a to s ohľadom na výsledok ich činnosti. Práve preto ide o spomínanú zodpovednosť štátu „za výsledok“.

24. Okresný súd sa neodchýlil od žiadneho z vyššie označených rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, ktoré tvoria ustálenú súdnu prax ohľadne tejto problematiky. Najvyšší súd SR (napr. v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/183/2009) uviedol, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že jednotliviec čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Toto ale nemožno chápať tak ako to naznačovala žalovaná, že opodstatnenosť vznesenia obvinenia vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vylučuje, že uznesenie o vznesení obvinenia je nezákonné. Takéto ponímanie je nielen nesprávne a obsahovo vytrhnuté z kontextu, ale úplne neguje zákonom zakotvený a aj najvyšším súdom vzápätí spomenutý objektívny charakter zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím - že rozhodujúcim je neskorší výsledok trestného konania. Najvyšší súd mal na mysli, že treba v súlade s rozhodnutím R 35/1991 skúmať, či nejde o prípad kedy právo na náhradu škody nevzniká, t. j. ak si niekto obvinenie zaviniť sám alebo bol oslobodený spod obžaloby, resp. trestné stíhanie voči nemu bolo zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný, bola mu udelená milosť, resp. trestný čin bol amnestovaný. O takéto situácie ale v prejednávanej veci nešlo a preto bola právne irelevantnou argumentácia žalovanej o tom, aká bola dôkazná situácia v čase, kedy bolo žalobcovi obvinenie vznesené, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo v súlade s Trestným poriadkom, resp. že bolo povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní vzniesť obvinenie, lebo opačný postup by bol porušením trestnoprocesných zásad. Podľa odvolacieho súdu z hľadiska výsledku trestného konania nebolo pre vznik práva žalobcu na náhradu škody podstatné ako sa v danom čase dôkazná situácia javila, ale podstatné bolo s akým výsledkom jeho trestné stíhanie skončilo. Nie dôkazy, ktoré mali nasvedčovať spáchaniu trestného činu žalobcom, ale jeho oslobodenie spod obžaloby a dôvod, pre ktorý sa tak stalo sú tými okolnosťami, na ktoré treba prihliadnuť. A toto v prejednávanej veci okresný súd plne rešpektoval. Zodpovednosť štátu nastupuje iba ak sa jeho postup ukáže ako mylný a tým treba rozumieť len to, že „mylnosť“ sa ukáže vo výsledku trestného konania, rozhodujúci je výsledok trestného konania a nie to, či samotné uznesenie o vznesení obvinenia bolo v čase jeho vydania ne/zákonné.

25. Z uvedených dôvodov neboli namieste odkazy žalovanej na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 548/2012 zo dňa 27. 11. 2012, keďže ústavný súd v danej veci rozhodnutie krajského súdu preskúmaval len z hľadiska jeho odôvodnenosti a toho, či sa nejedná o rozhodnutie arbitrárne a uviedol, že postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti sa nevyjadroval k vecnej správnosti preskúmaného rozhodnutia. Neopodstatnene žalovaná poukazovala aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013, ku ktorému sa odvolací súd už dostatočne vyjadril vo svojom predošlom rozsudku v tejto veci .

26. Žiadne z uvedených rozhodnutí nepredstavuje judikatórny posun, či prelom v problematike posudzovania (ne)zákonnosti uznesenia o vznesení obvinenia v rámci trestného stíhania, v ktorom sa podozrenie zo spáchania trestného činu obvinenou osobou následne nepotvrdilo. Odvolací súd preto nemal žiaden dôvod odkloniť sa od dlhodobo zaužívanej judikačnej praxe, ktorej podstatu už vyjadril vyššie a s ktorou sa plne stotožňuje a opätovne opakuje, že štát tu zodpovedá za výsledok a nie za to, či príslušný orgán pri vznesení obvinenia pochybil alebo nie.

27. Vzhľadom na uvedené sa prvoinštančný súd po vrátení veci správne zaoberal už len uplatneným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd v tejto súvislosti uvádza, že predmetom konania už nebolo zaplatenie úroku z omeškania zo žalobcom požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, pretože ohľadne úrokov z omeškania z nemajetkovej ujmy už bola žaloba žalobcu právoplatne zamietnutá prvým rozsudkom okresného súdu zo dňa 19. 04. 2016 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu zo dňa 28. 06. 2018, ktorým bolo potvrdený rozsudok okresného súdu ohľadne zamietnutia úroku z omeškania požadovaného z náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobca v odvolaní preto neopodstatnene vytýkal, že prvoinštančný súd sa v novom rozhodnutí týmto nárokom nezaoberal.

28. Čo sa týka spôsobu a rozsahu náhrady škody, podľa ust. § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. platí, že sa uhrádza skutočná škoda a ušlý zisk (ak osobitný zákon neustanovuje inak).

29. Ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. ďalej určuje, že ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

30. Ust. § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. potom demonštratívne stanovuje kritériá, ktoré je potrebné zohľadniť pri posudzovaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, konkrétne treba prihliadnuť na:

- a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
- b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
- c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
- d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

31. Aktuálna zákonná úprava teda niektoré všeobecné hľadiská určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy obsahuje, pokiaľ ale ide o výšku samotnú, túto už nijako nekonkretizuje. Jediným limitom je aktuálne ust. § 17 ods. 4 cit. zákona, ktoré s účinnosťou od 01. 01. 2013 obmedzuje výšku nemajetkovej ujmy tak, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.

32. Uvedená právna úprava limitujúca výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je účinná od 01. 01. 2013. Dovtedy ust. § 17 ods. 4 určovalo, že výška nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8 je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody. V tomto znení bolo citované ustanovenie účinné od 01. 01. 2009 do 01. 01. 2013, pričom v súvislosti so zavedením hornej hranice nemajetkovej ujmy s účinnosťou od 01. 01. 2013 zákon neobsahuje osobitné prechodné ustanovenia upravujúce posudzovanie nárokov vzniknutých predtým. Podľa záverov súdnej praxe právo poškodeného na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy vzniká okamihom vydania nezákonného rozhodnutia, či vzatia do väzby, bez ohľadu na to, že uplatniteľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok, napr. oslobodením spod obžaloby (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/262/2015 alebo sp. zn. 7Cdo/145/2011). Preto nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy na základe uznesenia zo dňa 20. 12. 2004 o vznesení obvinenia bolo potrebné posudzovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom k uvedenému dňu (t. j. v znení účinnom do 01. 01. 2013). Prvoinštančný súd teda nebol viazaný hornou hranicou zakotvenou v ust. § 17 ods. 4 cit. zákona s účinnosťou od 01. 01. 2013, čo aj rešpektoval.

33. Pokiaľ ide o samotné kritériá určené v ust. § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z., tieto sú v zásade prebratím judikatúrou formulovaných okolností, ktoré je potrebné zohľadňovať pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy podľa ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Preto aj judikatúra vzťahujúca sa k problematike ochrany osobnosti je použiteľnou na účely rozhodovania o náhrade nemajetkovej ujmy podľa osobitného zákona č. 514/2003 Z. z. a v týchto súvislostiach odvolací súd poukazuje na východiská formulované k tomu Najvyšším súdom SR napr. v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/15/2003, podľa ktorého pri zisťovaní miery zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby treba vychádzať (aj) z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom, či inom prostredí fyzickej osoby a toto treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe zistenia a vyhodnotenia tejto reakcie. Iba vtedy, ak sa preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby v značnej miere, môže byť subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súčasne Najvyšší súd SR v inom prípade uviedol, že iba závažná ujma odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a za takú je považovaná ujma, ktorú by z objektívneho hľadiska a nie z hľadiska subjektívnych pocitov dotknutého vzhľadom na okolnosti a intenzitu zásahu, jeho dopad a dôsledky a jeho trvanie považovala za značnú každá iná fyzická osoba v danom mieste a čase a v tej istej situácii, spoločenskom postavení, atď. (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/81/2011).

34. Okresný súd v tomto smere vykonal dostatočné (stranami navrhované) dokazovanie a správne vychádzal aj z ust. § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré správne aplikoval na skutkový stav veci. Okresný súd priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi presvedčivo a preskúmateľne

odôvodnil, rešpektoval kritériá vyplývajúce z ust. § 17 ods. 3 cit. zákona pre posudzovanie takéhoto nároku a vzhľadom na okolnosti prípadu v adekvátnej sume priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ktoré predstavuje správne a pochopiteľné vysvetlenie úvah okresného súdu, s ktorými sa odvolací súd stotožňuje.

35. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že samotné konštatovanie porušenia práv žalobcu nebolo možné považovať za dostatočné vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci a že ujmu žalobcu nemožno odčiniť inak ako poskytnutím náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Dlhotrvajúce trestné stíhanie aj podľa odvolacieho súdu nebolo primerané a spravodlivé „vybaviť“ len deklaráciou o porušení práv (či inou, nepeňažnou formou kompenzácie). Aj podľa odvolacieho súdu boli preukázané závažné následky smerujúce do osobnostnej sféry žalobcu, ktorý do vznesenia obvinenia žil riadnym životom, nemal konflikty so zákonom a odrazu sa mu zmenil celý život po osobnej, rodinnej, spoločenskej i profesijnej stránke. Ak potom okresný súd dospel k záveru, že aj s prihliadnutím na aktuálne platné zákonné obmedzenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je primerané prisúdiť žalobcovi čiastku 20.250,- Eur predstavujúcu jeho hornú hranicu, odvolací súd to považuje za správne. Pre porovnanie, Ústavný súd SR napr. v rozhodnutí III. ÚS 754/2016 uvádza, že nie je neprimeraná kompenzácia nemajetkovej ujmy čiastkou 620,- Eur za mesiac trestného stíhania. Na druhej strane, ak súčasná právna úprava mantinely nemajetkovej ujmy stanovuje, aj odvolací súd zastáva názor, že ju treba kompenzovať podľa rovnakých zásad bez ohľadu na okamih vzniku, pretože „kvalita“ ujmy je rovnaká bez ohľadu na to, za účinnosti akej právnej úpravy vznikla. Odvolací súd si nemyslí, že by tým došlo k popretiu princípu plného odškodnenia, lebo nemajetková ujma nie je pokusom o finančné ohodnotenie určitých osobnostných aspektov fyzickej osoby, teda nemá nahrádzať ich prípadnú stratu, ale má osobe poskytnúť primerané zadost'učinenie. Odvolací súd je potom toho názoru, že následky v osobnostnej sfére žalobcu neboli tak závažného charakteru, že by si ti zaslúžilo peňažnú kompenzáciu vo vyššej miere než v súčasnosti zákonodarca „ohodnocuje“ najzávažnejšie zásahy do telesnej či duševnej integrity fyzických osôb, ktoré sú obeťami trestných činov. Naostatok odvolací súd poukazuje aj na prípad prejednaný ESLP vo veci Kontrová c/a Slovenská republika, v ktorom bola sťažovateľke priznaná nemajetková ujma v sume 25.000,- Eur za nekonanie štátnych orgánov, ktoré viedlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv usmrtením jej oboch maloletých detí vo veku 5 rokov a 1 rok. Odvolací súd preto považoval žalobcovi priznanú sumu za primeranú dávajúc za pravdu okresnému súdu, že hoci nebol obmedzený hranicou podľa § 17 ods. 4 cit. zákona v znení účinnom od 01. 01. 2013, nemohol nebrať do úvahy aj právnu úpravu odškodňovania obetí trestných činov. Preto odvolací súd podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

36. Za vecne správny považoval odvolací súd napadnutý rozsudok aj vo výroku o trovách konania. Okresný súd v súlade s ust. § 255 ods. 2 CSP zohľadnil pomer úspechu a neúspechu oboch strán sporu a správne určil úspech žalobcu len na cca 20 % žalovanej sumy. Hoci odvolaciemu súdu sú potom známe názory odbornej literatúry, zastáva názor, že ak by zákonodarca chcel pokračovať v praxi zaužívanej počas platnosti § 142 ods. 3 OSP, bol by to normatívne vyjadril v zákonomnom texte. Preto odvolací súd sa nestotožňuje s tým, že na plnú náhradu trov konania postačuje mať úspech v základe žalovaného nároku, lebo potom to nijak nemotivuje žalujúcu stranu sporu, aby zrealizovala pohľad na výšku ňou uplatneného nároku. Nakoľko teda žalobca bol v spore v prevažnej miere neúspešný a žalovaná náhradu trov konania nežiadala, okresný súd správne nepriznal žiadnej strane náhradu trov konania.

37. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 CSP. V tomto prípade bol v odvolacom konaní žalobca neúspešný, rovnako bola neúspešná aj žalovaná a preto odvolací súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

38. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).